

Tilsynsrådet for kriminalomsorgen
kriminalomsorgstilsynet@sivilrett.no

U.off § 13 offl.jfr fvl § 13 nr 1

Deres ref:

Vår ref:
2025/03108-39/619

Dato:
06.06.2025

SVAR PÅ TILSYNSRÅDETS RAPPORT AV 19.03.25

Vi viser til tilsynsrapport av 19.03.25 etter stedlig tilsyn i Hustad fengsel fra kl. 11.00 til kl. 17.00.

Bakgrunnen for tilsynet var et selvdrap som ble begått av en varetektsinnsatt [REDACTED]

Temaet for tilsynet var Hustad fengsels rutiner i forbindelse med kartlegging og oppfølging av risiko for selvskading og selvdrap generelt, og fengselets arbeid og oppfølging i forbindelse med denne konkrete hendelsen, både knyttet til avdøde og andre innsatte.

Hustad fengsel tar rapporten på alvor, og vi vil i det følgende redegjøre for vår oppfølging av rapportens anbefalinger.

Oppfølging av anbefalinger

Anbefaling: Sikre tilstrekkelig bemanning

- *Fengselet må jobbe for å sikre tilstrekkelig bemanning med tilstrekkelig kompetanse og opplæring*

Det har den siste tiden vært utfordringer knyttet til å rekruttere faglærte fengselsbetjenter ved Hustad fengsel og ellers i landet. Vi har over tid jobbet for å øke antallet faglærte fengselsbetjenter, men dette er prosesser som tar tid. Årsakene til utfordringene med rekruttering er sammensatte, men et viktig tiltak vil være en økning i lønnsnivået for fengselsbetjenter og det ligger utenfor Hustad fengsel sin kontroll.

Hustad fengsel skal fra 2026 delta i et prosjekt med desentraliser deltidsutdanning der det blir mulig å ta utdanning som fengselsbetjent i en kombinasjon med jobb hos oss. Den som ønsker å utdanne seg til fengselsbetjent trenger da ikke flytte til Lillestrøm for å ta studiet. Vi har fått tre slike studieplasser og ser på det som et skritt i riktig retning når det gjelder å øke antallet faglærte fengselsbetjenter hos oss.

Vi ønsker å bemerke at Hustad fengsel hadde normal bemanning den aktuelle dagen og alle vakter var dekket opp. På generelt grunnlag ønsker vi at denne normalbemanningen skal økes, men dette krever flere stillinger tilført og økte økonomiske rammer, noe som ikke ligger innenfor fengselets egen kontroll.

Kriminalomsorgen region vest

Postadresse:
Dokumentsenter
Postboks 694
4302 Sandnes

Besøkadresse:
6444 Farstad

Telefon: 71 26 30 00
Telefaks: 71 26 30 01

Org.nr: 911 830 868

Saksbehandler:
Ane Skorpen-Trøen

E-post: postmottak-
8530@kriminalomsorg.no

Anbefaling: Sikre bedre kartlegging, journalføring og oppfølging

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet sikrer at relevant informasjon om innsatte nedtegnes løpende i den enkelte innsattes journal*

Hustad fengsel anerkjenner at journalføringen i den konkrete saken burde vært mer utfyllende. Vi har fokus på at ansatte skal planlegge arbeidsdagen på en slik måte at det blir tid til journalføring før de går av vakt. Vi gjennomfører også opplæring i ukentlige tema for de ansatte på daglige morgenmøter. Her har journalføring allerede blitt tatt opp og vi vil fortsette å ha det som tema jevnlig. Journalføring inngår også som en naturlig del i opplæringen av nye ansatte.

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet gjennomfører innsamlinger med et bredere fokus enn kartleggingsskjema for selvdropsrisiko.*

Hustad fengsel gjennomfører allerede innsamlinger med et bredere fokus enn kartleggingsskjema for selvdropsrisiko. Det ble ikke utlevert dokumentasjon som gjelder disse rutinene under Tilsynsrådets besøk da det ikke var en del av dokumentasjonen som var etterspurt på forhånd. Innholdet innsamlingskartet ble imidlertid sendt til Tilsynsrådet den 19.05.25 i forbindelse med Hustad fengsel sin tilbakemelding på faktasjekk av rapporten.

Kartleggingsskjema for selvdropsrisiko er en del av en større innsamlingssamtale som gjennomføres med alle nye innsatte. Denne har en varighet på ca 1 time og gjennomføres av en ansatt i fengselet. Her får den innsatte muntlig informasjon om blant annet regler og rutiner på avdelingen, ansatte forhører seg om hvordan vedkommende har det og tanker rundt det å sitte i fengsel samt mye praktisk informasjon om tilbudet ved fengselet. Innsatte får også med seg et hefte hvor den samme informasjonen finnes skriftlig slik at den innsatte selv får mulighet til å sette seg inn i det.

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet gjennomfører fornyet kartlegging ved selvskading eller andre endringer i innsattes situasjon. Samordning av opplysninger om risikofaktorer bør inngå som en del av kartleggingen.*

Hustad fengsel og fengselshelsetjenesten utarbeidet i 2024 en rutine for «samarbeid om forebygging og håndtering av selvskading, selvmordsforsøk og selvmord». Det er en del av denne rutinen at risikoen for selvskade og/eller selvmord skal vurderes løpende gjennom fengselsoppholdet fordi det gjennom hele gjennomføringstiden vil kunne foreligge en risiko, eksempelvis som en følge av negative endringer for den innsatte. Rutinen er oversendt Tilsynsrådet.

Vi vil ha stort fokus på å gjøre rutinen godt kjent blant de ansatte og sikre at rutinen følges.

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet vurderer andre tiltak i stedet for eller i tillegg til tilsyn når det opprettes tiltaksplan i forbindelse med forhøyet selvdropsrisiko, herunder hyppige oppfølgingssamtaler med ansatte og tilbud om aktiviteter*

Rutinen som er nevnt over inneholder eksempel på hva andre forebyggende tiltak kan være. Det er operative ledere som er ansvarlige for utarbeidelse av tiltaksplan og vi vil arbeide for at de gjøres godt kjent med rutinen og at det ved utarbeidelse av tiltaksplan er et fokus på andre aktuelle tiltak enn tilsyn.

Det fremgår av Tilsynsrådets rapport at avdødes tiltaksplan bestod utelukkende av tilsyn. Vi tar med oss anbefalingen om at andre tiltak burde vært vurdert i tillegg, men vil bemerke at det vil variere fra sak til sak hvilke tiltak som er praktisk mulig å sette inn. Innsatte i varetekt har ofte brev- og besøksforbud og kan som en følge av det ikke ha kontakt med pårørende. Videre er

heller ikke fremstilling et tilbud fra fengselet når det gjelder varetektsinnsatte, dette gjennomføres av politiet.

Tiltaksplanen som brukes ved Hustad fengsel er kriminalomsorgens egen mal. Denne er utformet på en slik måte at den kun vil inneholde de tiltakene som settes inn. Det betyr ikke nødvendigvis at andre tiltak ikke har vært vurdert.

Anbefaling: Sikre bedre samhandling

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet sikrer at rutiner for samhandling med påtalemyndigheten og politiet er kjent for alle ansatte og at rutinene følges.*

Hustad fengsel inngikk den 07.04.25 en samarbeidsrutine med Møre og Romsdal politidistrikt angående innsettelse i fengsel for varetektsinnsatte, domfelte som unndrar seg straff og pågripes og brudd på § 12 soning eller EK-soning. Det foreligger også en tilsvarende samarbeidsrutine med Vest politidistrikt. Vi vil undersøke muligheten for å få på plass en tilsvarende avtale med Trøndelag politidistrikt.

Det fremgår av rutinen at politiet skal sørge for at kriminalomsorgen får nødvendig informasjon om den innsatte ved anmodning om varetektsplass. Videre at innsatte skal være tilsett av legevakt før de ankommer fengselet. Det er også satt en siste frist for mottak av innsatte slik at fengselet skal kunne få nødvendig tid til å gjennomføre en god kartlegging og innkomst med den innsatte før overgang til nattstilling.

Ved bestilling av varetektsplass fyller politiet ut et skjema som skal gi fengselet de opplysningene vi trenger. Skjemaet inneholder punktene «helseopplysninger» og «tilstand i arrest». Vi er derfor avhengige av at politiet oppgir fullstendig informasjon under disse punktene dersom de sitter på opplysninger som vi bør gjøres kjent med.

Når det gjelder varsling av påtalemyndigheten ved selvskading hos varetektsinnsatte skal vi ha fokus på at gjeldende rutine følges og at ansatte gjøres godt kjent med rutinene.

Anbefaling: Sikre bedre samhandling

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet sikrer at helsetjenesten gjennomfører innkomstkartlegging med alle innsatte.*

Hustad fengsel har etter hendelsen gjennomført to møter med helsetjenesten, 04.04.25 og 28.04.25. Tilsynsrådet har fått oversendt referat fra møtene. Det er også planlagt et nytt møte 12.06.25. Helsetjenesten vil sikre at alle nyinnsettelse tilbys en innkomstsamtale. Selve samtalen er frivillig, men en representant fra helsetjenesten vil møte opp for å se den innsatte selv og tilby samtale. Fengselet skal sørge for at helsetjenesten daglig gis informasjon om nye innsettelse.

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet involverer helsetjenesten ved opprettelse og utarbeidelse av tiltaksplan. Fengselet bør sikre at helsetjenesten observerer og snakker med den innsatte selv, slik at helsetjenesten kan danne seg en egen oppfatning av den innsattes situasjon. Fengselet bør ha jevnlig kontakt med helsetjenesten så lenge det er bekymring knyttet til den innsatte.*

Hustad fengsel vil følge anbefalingen og en evaluering av samarbeidsrutinen med helsetjenesten vil være et av temaene som skal tas opp i møte 12.06.25.

- *Tilsynsrådet anbefaler at forespørsel om samtykke til deling av informasjon mellom kriminalomsorgen og helsetjenesten inngår som et punkt i tiltaksplanen.*

Under innkomstsamtalen som fengselet gjennomfører med nye innsatte får innsatte informasjon om helsetjenesten og andre eksterne samarbeidspartnere sitt tilbud. Samtidig fylles det ut et skjema som heter «Samtykke til utveksling av taushetsbelagte opplysninger». Innsatte kan her gi samtykke til hvilke andre etater, herunder helsetjenesten, som ansatte i fengselet kan utveksle opplysninger med. Skjema er oversendt til Tilsynsrådet.

I tillegg gir straffegjennomføringsloven § 7 a punkt c) kriminalomsorgen rett til å innhente opplysninger fra helsepersonell hvis opplysningene er ”strengt nødvendige for å avverge fare for liv og helse for den innsatte selv, andre innsatte og tilsatte”. Dette gjelder for eksempel medisinske opplysninger som kan være nødvendige for å bidra til å forhindre overdosedødsfall, selvmord og smittespredning, men kan også gjelde psykiske lidelser eller andre forhold.

Hustad fengsel har også egne rutiner for melding av bekymring til helsetjenesten. Disse er oversendt Tilsynsrådet.

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet innfører en rutine hvor avslutning av tiltak etter forhøyet selvdraprisiko kun gjennomføres etter konferering med helse. Av den grunn bør tiltak ikke avsluttes på tidspunkt som helsetjenesten i fengselet ikke er tilgjengelig.*

Vi vil følge anbefalingen og revidere gjeldende rutiner slik at dette fremgår tydelig.

Anbefaling: Arbeide for tilstrekkelig kapasitet hos helsetjenesten

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet arbeider for at kommunen sikrer tilstrekkelig kapasitet hos helsetjenesten*

Hustad fengsel opplever et godt samarbeid med fengselshelsetjenesten. De er til stede alle hverdager. Dersom innsatte har behov for oppfølging fra helsetjenesten utenom kontortid er tilbudet mer begrenset ettersom det da dreier seg om legevakt som befinner seg i stor geografisk avstand fra fengselet. Hustad fengsel har tatt dette opp i samarbeidsmøter med kommunen som vil undersøke ulike løsninger, herunder bruk av videosamtaler.

Anbefaling: Sikre kartlegging og oppfølging av andre innsatte

- *Tilsynsrådet anbefaler at fengselet sikrer at alle innsatte følges opp etter alvorlige hendelser.*

Alle innsatte fikk nødvendig informasjon om hendelsen. Hustad fengsel kalte inn ekstra mannskap som kunne ivareta de innsatte kort tid etter hendelsen. Det ble gjennomført individuelle samtaler etter behov og alle innsatte fikk muntlig beskjed om at de kunne ta kontakt med ansatte dersom de ønsket noen å snakke med. I tillegg var fengselsprest aktivt til stede i felleskapet den aktuelle dagen og i tiden etter hendelsen.

Avslutningsvis

Vi vil kommentere Tilsynsrådets påstand om at fengselets rutiner om utveksling av informasjon mellom helsetjenesten og fengselet og hvordan ansatte i fengselet skal forholde seg når helsetjenesten ikke er tilgjengelig, samt rutiner for samhandling i forbindelse med utarbeidelse av tiltaksplan, langt på vei fremstår som en kopi av KDIs rutiner. Hustad fengsel er ikke fullt ut enige i påstanden. Rutinen som gjelder samarbeid om forebygging og håndtering av selvskading, selvmordsforsøk og selvmord er utarbeidet i samarbeid med lokal helsetjeneste og spesialisthelsetjenesten. Slik vi ser det bør denne typen rutine være utformet på en slik måte at

innsatte som tas mot til straffegjennomføring av kriminalomsorgen behandles mest mulig likt, uavhengig av i hvilket fengsel de møter. Derfor vil det være noen rutiner som er generelt utformet.

Med hilsen

Ane Skorpen-Trøen
fengselsleder

Dette brevet er godkjent elektronisk i kriminalomsorgen og har derfor ingen signatur.